

**Wetenschappelijke Commissie 9 december 2004 (Geologisch Instituut,
Campus De Sterre, Gent, 14.00 uur)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Natalie Beenaerts, David Cox, Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Nico Koedam, Brigitte Lauwaert, Jan Mees, Jaak Monbaliu, Marnix Pieters, Jan Seys, Eric Stienen
Verontschuldigd: Jean Berlamont, Anton Eryvnc, Colin Janssen, Frank Mostaert, Georges Pichot, Frank Redant, Ann Vanreusel, Tim Verslycke, Filip Volckaert

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) *Verslag vorige vergadering*

Het verslag van de vorige vergadering wordt goedgekeurd

2) *Bijkomende agendapunten*

Els Vanden Berghe neemt ontslag als lid van de Wetenschappelijke Commissie, ten gevolge van verandering van job. De verantwoordelijke van het Laboratorium voor Aquacultuur en Artemia Reference Center, prof. Patrick Sorgeloos, wordt aangeschreven met de vraag een plaatsvervang(st)er voor Els aan te duiden.

3) *Beslissingen van de vorige Raad van Beheer*

- Het advies geuit door de Wetenschappelijke Commissie inzake de gewenste cofinanciering bij Interreg-projecten, werd gunstig onthaald door de Raad van Beheer. Een dossier zal worden opgesteld door Jan Mees en worden gericht aan de bevoegde minister, Fientje Moerman.
- Minister-president Yves Leterme bezoekt op 10 februari het VLIZ. Dit biedt de gelegenheid om het VLIZ in al zijn facetten voor te stellen en de nieuwe beheersovereenkomst te bespreken

4) *Nieuwe beheersovereenkomst en werkplan 2005-2009*

De nieuwe beheersovereenkomst wordt momenteel door de bevoegde administratie verfijnd en vereenvoudigd. Het kabinet van Minister Moerman heeft beloofd dat in januari 2005 de beheersovereenkomst zal worden getekend. Nu is reeds duidelijk dat:

- een beperkte reserve zal mogen worden opgebouwd over de jaargrens heen
- de nieuwe doelstellingen in lijn zullen lopen van de ontwerpbeheersovereenkomst

- er mogelijks positieve budgettaire implicaties kunnen vasthangen aan de nieuwe beheersovereenkomst; indien deze positieve signalen zich doorzetten zou dit een verhoging van de dotatie tegen juli 2005 kunnen impliceren; de extra middelen zullen dan evenwichtig verdeeld over de twee belangrijkste pijnpunten, nl. de nood aan herinvesteringen in onderzoeksapparatuur en het datacentrum, en de onderbemanning van de cel communicatie/informatie en het datacentrum.

5) Haalbaarheidsstudie nieuw onderzoeksschip

Om de noden bij de wetenschappers aangaande een nieuw onderzoeksplatform – ter vervanging van de niet meer jonge Zeeleeuw – te toetsen, werd een aanzet tot enquête opgemaakt en uitgestuurd naar de leden van de wetenschappelijke commissie ter voorbereiding van deze vergadering. De enquête is bedoeld om vanuit de basis te polsen naar algemene noden, zonder vast te pinnen op een bepaald tijdschema of een bepaald schip. De idee om deze enquête zo snel mogelijk namens de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ uit te sturen naar alle onderzoekers, incl. die van de Franstalige en federale instellingen en de direct naburige regio's (Nord Pas-de-Calais, Zeeland) wordt door de Wetenschappelijke Commissie gesteund. Gehoopt wordt op een representatieve steekproef van 100-200 reacties uit deze pool van ca. 1000 onderzoekers vóór eind januari 2005, en dit uit een zo breed mogelijk veld aan disciplines en instellingen.

Er wordt afgesproken de ontwerpenquête nog wat bij te schaven en te vervolledigen en ook een duidelijk onderscheid te maken tussen wat onderzoekers vandaag echt nodig hebben en wat ze graag in de toekomst als nieuwe mogelijkheden zouden zien ontstaan. Jan Mees argumenteert ook dat het belangrijk is de bevraging van 'scratch' op te bouwen, ook al is er een voorgeschiedenis van onderzoeksschepen en gebruik hiervan. Immers, enkel zo kan een klaar en onafhankelijk beeld verkregen worden van de noden en wensen van de onderzoeksgemeenschap als geheel. Rudy Herman zou ook graag nog wat meer aandacht zien voor andere onderzoeksplatformen dan schepen.

6) Investerings datacentrum, staalnameapparatuur en andere

Het VLIZ zal binnenkort over een nog performantere internetaansluiting beschikken. De aftakking die het VLIZ krijgt op een nieuw aan te leggen, zware internetlijn naar de in aanbouw zijnde vestiging van de afdeling scheepvaartbegeleiding van AWZ, opent o.a. mogelijkheden voor het initiatief rond 'grid-infrastructuur'.

De verbouwingen aan het IODE Project Office schieten intussen goed op. Tegen het voorjaar zullen hierdoor o.a. mooie en ruime vergaderfaciliteiten (voor ca. 150 personen) ontstaan die ook zoveel mogelijk toegankelijk zullen worden gemaakt voor de wetenschappelijke gemeenschap.

Op de site van De Haan is intussen ook een derde serre in gereedheid gebracht voor duinvegetatieonderzoek. Daarnaast heeft VLIZ recent een 'Hamon grab' aangeschaft t.b.v. onderzoek op grindbanken in de Noordzee.

7) Terugkoppeling vergadering SDVO

De Stichting voor Duurzame Visserij Ontwikkeling (vzw) is een nieuwe en belangrijke speler in het onderzoeksfinancierende veld, met vestiging te Oostende (DvZ/CLO). VLIZ heeft, als lid van de Algemene Vergadering, recent een onderhoud aangevraagd (samen met prof. Magda Vincx) om te

polsen naar de rol die het VLIZ en diens Wetenschappelijke Commissie kan vervullen bij de toewijzing van te besteden middelen. De Stichting verzekerde het VLIZ dat de mogelijkheid van mededinging wordt opengelaten en dat bij het gunnen van opdrachten wetenschappelijke criteria zullen worden gehanteerd. De SDVO juichte overigens de inbreng van VLIZ toe om deze wetenschappelijke afweging te helpen onderbouwen.

8) Terugkoppeling vergaderingen ESF Marine Board, EurOcean, EFMS en ICES

Binnen ICES, het internationale wetenschappelijk adviesorgaan voor visserij, bestaat een veelheid aan werkgroepen en commissies, waarin onderzoekers van de lidstaten vertegenwoordigd zijn. Traditioneel wordt de nationaal afgevaardigde voor België door het Departement voor Zeevisserij geleverd, sinds enkele jaren bijgestaan door BMM/Georges Pichot. Vanuit DvZ schreef Ronald Fonteyne (opvolger van Rudy Declerck binnen ICES) het VLIZ aan om tot een opfrissing te komen van de lijst vertegenwoordigers, zodat België nog efficiënter kan bijdragen aan de werking van deze internationale instantie. Jan Mees vraagt de leden van de Wetenschappelijke Commissie om de geactualiseerde lijst op de ICES-lijst te raadplegen en eventuele nieuwe kandidaat-vertegenwoordigers (die bereid zijn actief en vanuit hun expertise bij te dragen) aan te geven.

Jan Mees vertegenwoordigt sinds kort FWO-Vlaanderen in de Marine Board van ESF en wil zijn positie gebruiken om de volledige mariene wetenschappelijke gemeenschap van Vlaanderen (via de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ) een stem te geven binnen de ESF. Het verslag van de laatste vergadering in Portugal zal door Jan Mees aan de leden van de Wetenschappelijke Commissie worden toegestuurd. Enkele belangrijke zaken die hier aan bod kwamen waren het zevende Kaderprogramma van de EU, de Marine Policy Directive die in de maak is binnen DG Environment, het EuroDEEP programma, de ERA netwerken (waaronder MarinERA) en de working groups van ESF. Deze laatste werken regelmatig 'position papers' uit rond bepaalde thema's en kunnen expertise/input vanuit België wel gebruiken. Concreet geldt dit voor de werkgroepen over 'remote sensing of coastal areas', 'deepsea observatories' en 'climate change and impacts on the marine environment'. Tevens stelden de drie grote Networks of Excellence van het zesde Kaderprogramma (MARBEF, Marine Genomics en Eur-Oceans) zich hier voor.

VLIZ is lid van EFMS, dat elk jaar o.a. een 'Europees' nummer van 'Ocean Challenge' helpt verzorgen. Voor dit wijdverspreide tijdschrift over zeeën en oceanen polst EFMS jaarlijks bij zijn leden naar mogelijke artikels. In het verleden verzorgde VLIZ reeds publicaties over offshore windparken en over marien datamanagement. Een open vraag aan de leden van de wetenschappelijke commissie is of iemand geïnteresseerd is een bijdrage te leveren voor het volgende nummer. Alle suggesties welkom bij Jan Mees. Jaak Monbaliu zoekt uit of het wenselijk en haalbaar is om 'freak waves' in het volgende nummer aandacht te geven.

Jan Mees was ook aanwezig op de vorige vergadering van EurOcean, een samenwerkingsverband ivm informatie over mariene aangelegenheden (enigszins fungerend als een 'VLIZ op Europees niveau'), met Portugal en Frankrijk als grote trekkers, en Polen, Ierland, Vlaanderen, Noorwegen en Malta als andere deelnemende landen/regio's (Spanje treedt binnenkort toe). Dit vrij nieuwe samenwerkingsverband begint zijn vruchten af te werpen, o.a. mbt databanken, indicatoren, opleidingen en onderzoeksfaciliteiten, en zal in de toekomst een belangrijke bron van informatie worden voor MARINERA en andere Europese instanties en samenwerkingsverbanden. Jan Mees werd op deze bijeenkomst verkozen tot vice-president van EurOcean.

9) Wetenschappelijke prijzen

De oproepen voor elk van de door VLIZ uitgeschreven wetenschappelijke prijzen zijn rondgestuurd en reeds deels beantwoord.

Voor de 'VLIZ Aanmoedigingsprijzen jonge mariene wetenschapper' zijn er een twintigtal inzendingen en zal de jurering gebeuren volgens eenzelfde stramien als vorig jaar. De North Sea Award kent slechts twee inzendingen, en zal o.a. gejureerd worden door Jan Mees, Nico Koedam en mogelijks ook door Colin Janssen, Tom Artois, Jaak Monbaliu en Magda Vincx (vraag wordt hen gesteld). Voor de Delcroix Prijs is de deadline voor inzending pas op 31 augustus 2005.

10) Toekomstperspectieven periodieke publicaties VLIZ

Aan de vooravond van de ondertekening van een nieuwe beheersovereenkomst en gebaseerd op de ervaringen en beoordelingen uit het verleden, wordt momenteel binnen het VLIZ nagedacht over een bijsturing/aanscherping van de periodieke publicaties (VLIZ Nieuwsbrief, Grote Rede, VLIZINE, Collected Reprints, Library Acquisition List, jaarverslag). Aan de basis hiervan liggen afwegingen over het rendement – inspanning vs. appreciatie/bereik – van elk van deze publicaties. Het idee zou kunnen zijn om de VLIZ Nieuwsbrief (die zowel naar financiële inspanning als naar werklast het zwaarst doorweegt) niet als dusdanig meer te laten verschijnen maar de inhoud ervan te herverdelen over de andere publicaties: de rubrieken 'Focus' en 'Interview' kunnen waarschijnlijk zonder enig probleem worden geïntegreerd in de Grote Rede, de rubriek 'Onderzoek' kan dit mogelijk ook mits het verlagen van de leesdrempel. Het specifieke VLIZ nieuws zou dan in een mooi, veredeld jaarrapport worden gebundeld, waardoor de inspanning ook meer visibiliteit zou krijgen. Tevens wordt op die manier ingespeeld op de wens van de auditoren om een degelijk jaarrapport te produceren. Met de vrijgekomen ruimte kan de Grote Rede (het meest succesvolle tijdschrift, naar een zo breed mogelijk publiek) zowel vormelijk als naar frequentie worden opgewaardeerd. Aanvullend zou een voorstelling van het volledige marien wetenschappelijke 'landschap' kunnen worden opgenomen in de Collected Reprints en/of de website. Uit de korte discussie die volgt blijkt alvast dat de voorstelling van onderzoeksgroepen zoals die tot nu toe in de VLIZ Nieuwsbrief verschijnt toch een meerwaarde heeft en in eniger vorm dient te worden behouden. Jan Mees benadrukt dat dit slechts een eerste gedachtenwisseling is en bij een volgende vergadering van de Wetenschappelijke Commissie dient te worden uitgewerkt.

11) Overzicht lopende en nieuwe projecten

GMES of 'Global Monitoring for Environment and Security': het voormalige Coastwatch (nu SAGE), project van ESA, gecoördineerd door GIM uit Leuven, poogt afgeleide satellietproducten gratis aan te bieden aan gebruikers en ontvangt hiertoe graag 'zinvolle vragen' om zo 'zinvolle producten' te kunnen ontwikkelen in het domein van environmental indicators (toegespitst op kustzones). Geïnteresseerden (Eric Stienen, Jaak Monbaliu, Nico Koedam en Marnix Pieters) worden gevraagd zo snel mogelijk hun mogelijke toepassingen/wensen aan Jan Mees door te geven.

Het project 'Scheldemonitor' verzamelt zoveel mogelijk informatie en metadata rond het Schelde-estuarium, in functie van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium vastgelegd door Vlaanderen en Nederland. VLIZ speelt hierin een toonaangevende rol en werkte recent een eindrapport 1ste fase uit, alsmede een visiedocument voor de toekomst. Sinds 1 december verkreeg VLIZ een nieuw contract met een duur van één jaar, twee jaar verlengbaar.

MarinERA is het mariene ERA-net van het zesde Kaderprogramma. Zowel federaal Wetenschapsbeleid als AWI (laat VLIZ dit behartigen) zijn hierin partner. Momenteel wordt onderzocht om VLIZ een website te laten ontwikkelen voor dit netwerk.

Voor wat betreft het SCAR-MarBIN project kan VLIZ zich alleen maar ongelukkig voelen met de gang van zaken. Samen met Claude Debroyer van het KBIN werd een haalbaarheidsstudie uitgevoerd om vanuit België een portaalsite aan te leveren voor het SCAR-netwerk, dat het internationaal onderzoek mbt Antarctica bundelt. Na moeilijke negotiaties met het KBIN in een vroeger stadium leken alle plooiën gladgestreken en werd een haalbaarheidsstudie gemaakt en een constructie op poten gezet op Belgisch niveau met het VMDC als datacentrum. Deze opzet werd enthousiast onthaald door SCAR, waarna federaal Wetenschapsbeleid besliste het project in uitvoering te brengen (mits co-financiering vanwege de Sloan Foundation). Groot was dan ook de verwondering toen later bij het polsen naar de vooruitgang bleek dat VMDC uit de constructie was geschrapt en vervangen door Be-BIF als IT-partner. David Cox meldt de vergadering dat nog niets definitief beslist is en dat er volgende week over vergaderd wordt.

De Kustatlas die in oktober 2004 in een Nederlandstalige versie in hard copy verscheen, is nu ook in het Engels vertaald. Een offertevraag om een internetversie te kunnen aanmaken is momenteel in behandeling.

Uit de samenwerking tussen het VLIZ en de afdeling Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch Onderzoek van AWZ (WLH) is o.a. een principiële beslissing voortgevloeid om de IMIS databank te implementeren voor de bibliotheek en het beheer van de modellen van het WLH. In de tweede fase die nu loopt, worden de bibliotheekbestanden van het WLH in IMIS overgepompt. Er zijn plannen om iets analoogs op te zetten met het Departement voor Zeevisserij. De suggestie van Rudy Herman om bij de Stichting Duurzame Visserij Ontwikkeling een voorstel in te dienen om oude visserijgegevens, aanwezig op het DvZ en uit de 'Hinder-staalnames' (beschikbaar op het VLIZ), te ontsluiten, wordt ondersteund door de Wetenschappelijke Commissie.

12) Overzicht van voorbije en geplande evenementen

Gezien het gevorderde uur worden slechts enkele van de evenementen (kort) behandeld: OBI, het Strategisch Planningsmoment coördinatiepunt ICZM, Expeditie Zeeleeuw, Dunes & Estuaries en het symposium 'To Sea or not to Sea'. Dit laatste maritiem-archeologische symposium, gekoppeld aan een tentoonstelling te Brugge in 2006, wordt verder toegelicht door Marnix Pieters.

13) Overzicht nieuwe en geplande publicaties

VLIZ Nieuwsbrief 12 (met bijdragen over het Instituut voor Natuurbehoud, Expeditie Zeeleeuw en een interview met Georges Pichot) zal nog vóór het kerstverlof de deur uitgaan. Ook een tweede folder ivm het internationale symposium "Dunes&Estuaries 2005" staat in de steigers, alsook een gids over zeewieren van Kwazulu Natal (Eric Coppejans), een strandboek over reliëfvormen (Guy Demoor), en een atlas over macrobenthos van de Belgische kust (ism Sectie Mariene Biologie). Daarnaast verleende VLIZ steun bij de aanmaak van het boekje 'Knokke-Heist Natuurlijk' en vergadert het volgende week omtrent de medewerking aan een themanummer van UNESCO-Info over marien databeheer door UNESCO-Vlaanderen.

14) Demonstratie nieuwe ontwikkelingen website en datacentrum

Dit onderwerp wordt verschoven naar de volgende vergadering.

15) Hosting websites Strandwerkgroep, European Aquaculture Society

Dit onderwerp wordt verschoven naar de volgende vergadering.

16) Vastlegging data vergaderingen 2005

Vrijdag 25 maart:	Oostende (14u30)
Donderdag 9 juni:	Oostende (GANSE DAG!!)
Vrijdag 7 oktober:	Gent (14u30)
Donderdag 15 december:	Gent (14u30)

17) Varia

Geen